

Balans

Ontwerpadvies CBN over reserve voor voorzienbaar verlies

Auteur(s): Stefaan Van Crombrugge

Editie: 768 p. 3

Publicatiedatum: 15 september 2016

Ontwerpadvies CBN over reserve voor voorzienbaar verlies

De Commissie voor Boekhoudkundige Normen heeft zopas een ontwerpadvies gepubliceerd over de boekhoudkundige verwerking van de vorming van een reserve voor een voorzienbaar verlies (Ontwerpadvies van 15 juni 2016 - Vorming van een reserve voor een voorzienbaar verlies). Structureel en conceptueel is het een wat rommelig document.

De titel is alvast enigszins misleidend. Het ontwerpadvies gaat over het geval bedoeld in de artikelen 318 (BVBA), 426, § 2 (CVBA) en 614 (NV) W.Venn., namelijk de kapitaalvermindering om een reserve te vormen tot dekking van een voorzienbaar verlies. Men kan ook voorzichtigheidshalve uit de overgedragen winst of uit de winst van het boekjaar een reserve vormen om het hoofd te kunnen bieden aan latere slechte tijden. Daarover gaat het ontwerpadvies niet. Maar dat moet worden afgeleid uit de twee eerste voetnoten bij het ontwerpadvies. De Commissie zou in haar definitieve advies beter meteen in de titel of in de inleiding duidelijk maken dat zij het heeft over een geval van kapitaalvermindering.

Wettelijk en reglementair uitgangspunt

Het uitgangspunt van het ontwerpadvies is dus de kapitaalvermindering om een reserve te vormen tot dekking van een voorzienbaar verlies. Vennootschapsrechtelijk wordt deze kapitaalvermindering voor de BVBA, de CVBA en de NV in ongeveer gelijklopende bewoordingen geregeld. Nemen wij het geval van de NV (art. 614 W.Venn.).

"Artikel 613 [inzake de bescherming van schuldeisers; zie p. 1 van deze editie] is niet van toepassing op de kapitaalverminderingen ter aanzuivering van een geleden verlies of om een reserve te vormen tot dekking van een voorzienbaar verlies [...].

De reserve die wordt gevormd om een voorzienbaar verlies te dekken, mag niet hoger zijn dan 10 % van het geplaatste kapitaal, na de vermindering daarvan. Deze reserve mag, behoudens in geval van een latere vermindering van het kapitaal, niet aan de aandeelhouders worden uitgekeerd; ze mag slechts worden aangewend voor de aanzuivering van geleden verlies of tot verhoging van het kapitaal door omzetting van

reserves.

In de in dit artikel bedoelde gevallen mag het kapitaal worden verminderd tot beneden het in artikel 439 vastgestelde bedrag [van 61.500 EUR]. Zodanige vermindering heeft eerst gevolg op het ogenblik dat het kapitaal verhoogd wordt tot een niveau dat ten minste even hoog is als het in artikel 439 vastgestelde bedrag" (art. 614 W.Venn.).

De Commissie benadrukt de krachtlijnen van deze wettekst en leidt er meteen een boekhoudkundige aanbeveling uit af.

* Het gaat om een onbeschikbare reserve. Boekhoudrechtelijk worden onbeschikbare reserves omschreven als de reserves waarover de algemene vergadering volgens de statuten bij gewone meerderheid niet vrij kan beschikken of waarop de vennoten in geval van uittreding of uitsluiting geen recht hebben (art. 95, § 2, IV.B, b) KB/W.Venn.).

* De Commissie beveelt aan deze reserve op te nemen onder een subrekening van de onbeschikbare reserves met als omschrijving *Reserve voor voorzienbaar verlies*. Met de rechtsleer neemt zij immers aan dat deze reserve uitdrukkelijk moet worden afgestemd op het opvangen van voorzienbare verliezen.

* De Commissie benadrukt ook de twee wettelijke beperkingen : het bedrag van deze reserve mag niet hoger zijn dan 10 % van het geplaatste kapitaal na kapitaalvermindering en de reserve moet worden gevormd binnen de grenzen van het minimumkapitaal.

In punt 4 van het ontwerpadvies tracht de Commissie te zeggen in welk kader de hier bedoelde verrichtingen in de praktijk meestal voorkomen. Maar wat ze zegt, is helemaal niet duidelijk. Ze zou dit punt in haar definitieve advies beter weglaten.

Boekhoudkundige principes

Uitgangspunt

De Commissie herinnert in de eerste plaats aan de principes voor kapitaalvermindering ter aanzuivering van het *overgedragen* verlies, die reeds eerder zijn behandeld in advies 121/3 - Mutaties binnen het eigen vermogen (*Bull.C.B.N.* nr. 34, maart 1995, p. 3).

In dat advies heeft de Commissie vooropgesteld om de interne mutaties binnen het eigen vermogen, die het totaalbedrag van het eigen vermogen niet beïnvloeden, in het algemeen rechtstreeks van de ene post naar de andere over te boeken, zonder over de resultaatverwerking (69- en 79-rekeningen) te lopen.

Maar in twee gevallen achtte de Commissie het gebruik van de resultaatverwerking verplicht :

- * voor de verwerking van het resultaat dat is samengesteld uit het saldo van het overgedragen resultaat en het resultaat van het boekjaar;
- * voor de onttrekking aan de eigenvermogensbestanddelen, die bestemd is voor uitkering of voor de gehele of gedeeltelijke (boekhoudkundige) aanzuivering van de verliezen.

Toepassing

Vervolgens past de Commissie de principes die uit het wettelijk en reglementair kader voortvloeien, en de boekhoudkundige principes die in advies 121/3 verwoord worden, toe op het bijzondere geval van de vorming en aanwending van een reserve voor een voorzienbaar verlies.

a. Bepaling van het voorzienbare verlies

Om het voorzienbare verlies te bepalen, moet naar de mening van de Commissie in principe een voldoende gedetailleerde, tussentijdse verwachte balans en resultatenrekening worden opgesteld.

b. Beperking tot 10 % van het geplaatste kapitaal na kapitaalvermindering en binnen grenzen van minimumkapitaal

* Met betrekking tot de 10 %-grens stelt de Commissie een formule voor om het maximale bedrag dat kan worden gevormd als reserve om een voorzienbaar verlies te dekken, te bepalen :

formule

De omschrijving die de Commissie geeft van C, lijkt ons misleidend : zij zou tot gevolg hebben dat het kapitaal twee keer wordt verminderd met het voorzienbaar verlies, want in de eerste formule wordt C al uitdrukkelijk verminderd met x. Wat de Commissie klaarblijkelijk bedoelt, is dat C in de formule voorafgaandelijk moet worden verminderd met een effectief overgedragen verlies dat ook tot een kapitaalvermindering aanleiding is geweest.

Het cijfervoorbeeld dat de Commissie vervolgens geeft, bevestigt dat. Een NV met een kapitaal van 500.000 en een overgedragen verlies van 250.000 gaat over tot een kapitaalvermindering ter aanzuivering van het overgedragen verlies en beslist ook een reserve te vormen voor een voorzienbaar verlies van 20.000. De formule leert dat die 20.000 geen probleem vormt :

formule

Voor hen die minder wiskundig zijn aangelegd en moeilijker met formules kunnen omgaan, kan men dit ook op een meer simplistische wijze uitdrukken. Nadat de reserve van het kapitaal werd afgetrokken, mag zij niet meer bedragen dan 10 % van het overblijvende kapitaal. Men moet dus "onder de honderd" rekenen. Men deelt het oorspronkelijke, niet-verminderde kapitaal door 110 en vermenigvuldigt het met 100. De reserve mag dan 10 % van die 100 bedragen, wat hetzelfde is als 10/110 van het oorspronkelijke, niet-verminderde kapitaal. Toegepast op het voorbeeld : $250.000 : 110 = 2.272,7272$; $2.272,7272 \times 100 = 227.272,72$. De reserve mag dus maximaal 22.727,28 bedragen (nl. $250.000 - 227.272,72$ of 10 % van 227.272,72 of nog 10/110 van 250.000).

* Voortwerkend op dit cijfervoorbeeld geeft de Commissie vervolgens de te gebruiken journaalposten weer.

- Overdracht van het overgedragen verlies naar de resultaatverwerking

journaalpost

- Kapitaalvermindering en vorming van een reserve voor voorzienbaar verlies

journaalpost

Men ziet dat, in overeenstemming met advies 121/3, de onttrekking aan het kapitaal, die bestemd is voor de aanzuivering van geleden verliezen, over de resultaatverwerking loopt. De overboeking van het kapitaal naar de onbeschikbare reserve voor voorzienbaar verlies gebeurt daarentegen, andermaal in overeenstemming met advies 121/3, rechtstreeks.

c. Opvolging van de reserve voor voorzienbaar verlies

Vennootschapsrechtelijk kan de reserve voor voorzienbare verliezen enkel worden gebruikt om verliezen te compenseren of om het kapitaal terug te verhogen door omzetting van reserves in kapitaal wanneer blijkt dat de verliezen zich toch niet voordoen of minder erg blijken dan verwacht.

- De toewijzing van het werkelijke verlies aan de onbeschikbare reserve die hiervoor eerder werd gevormd, zal gebeuren via de resultaatverwerking, met een vermelding in de toelichting.

journaalpost

Deze verwerkingswijze van het uiteindelijk geleden verlies, over de resultaatverwerking, is weer in overeenstemming met advies 121/3.

- Indien het verlies waarvoor deze reserve werd gevormd, minder groot blijkt dan voorzien of indien er geen verlies is, kan het saldo van deze reserve opnieuw worden omgezet in kapitaal. Ter informatie wijst de Commissie er in voetnoot op dat deze eventuele wederopname in kapitaal vanuit fiscaal oogpunt kwalificeert als reserve en niet als gestort kapitaal.

Dit is inderdaad de mening van de Administratie en het beantwoordt aan oude rechtspraak van het Hof van Cassatie (Cass. 24 mei 1955, *Arr. Verbr.* 1955, 789). Deze visie is in de rechtsleer nochtans scherp bekritiseerd, omdat het strikt vennootschapsrechtelijke kapitaalbegrip als minimumwaarborg van derden voor fiscale doeleinden geen zin heeft (S. HUYSMAN, *Fiscalewinst*, Kalmthout, Biblo, 1994, nr. 116 e.v.).

Eventuele opmerkingen bij dit ontwerpadvies kunnen tot uiterlijk 17 oktober 2016 (17.00 u) bij de Commissie worden ingediend, ofwel per brief (Commissie voor Boekhoudkundige Normen, City Atrium, Vooruitgangstraat 50, 1210 Brussel) ofwel per e-mail (cnc.cbn@cnc-cbn.be).